

Νέες ταυτότητες: Προβληματισμοί και επιφυλάξεις - Της Αδελφότητας Θεολόγων «Ο Σωτήρ»

/ Γνώμες

Με κείμενό της η Αδελφότητα Θεολόγων “Ο Σωτήρ” εκφράζει τους προβληματισμούς και τις επιφυλάξεις της για τις νέες ταυτότητες.

“Είναι φανερό ότι χρειάζεται κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, προσαρμοσμένο στις συνθήκες που δημιουργεί ο σύγχρονος ψηφιακός κόσμος, το οποίο να εγγυάται τη σύννομη χρήση όλων αυτών των ψηφιακών μέσων. Ο Νόμος – και το Σύνταγμα – πρέπει να προστατεύει τους πολίτες από την κατάχρηση της ψηφιακής πληροφορίας (π.χ. διακρίσεις των πολιτών σε κατηγορίες, κοινωνικός αποκλεισμός, υποκλοπή στοιχείων για εμπορικούς λόγους κλπ). Ο **σύγχρονος τεχνοκρατικός πολιτισμός** οφείλει να σεβασθεί την αξία του ανθρώπου και την ελευθερία του και να διατηρεί πάντα ανοικτούς μη ψηφιακούς δρόμους κοινωνικής δραστηριότητας και ελεύθερης ύπαρξης, ώστε να μην φθάσει ο άνθρωπος στο

σημείο να αυτοπαγιδευθεί (πρβλ. τα ηθικά διλήμματα που προκαλεί η ιλιγγιώδης ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης)”, αναφέρεται μεταξύ άλλων.

Παρακάτω ολόκληρο το κείμενο:

Ίδιαίτερη άνησυχία έχει προκληθεί σέ πολλούς Έλληνες πολίτες από τήν έκδοση νέων ταυτοτήτων, ή όποία ξεκίνησε από τίσ 25 Σεπτεμβρίου. Ή Άδελφότης μας, πού συμμερίζεται τήν άνησυχία αύτή, έπιθυμεί νά καταθέσει καί τόν δικό της προβληματισμό μέ ψυχραιμία καί νηφαλιότητα, μέ αΐσθημα εϋθύνης καί μέ φόβο Θεοϋ. Πρίν όμως έκφράσουμε κάποιες σοβαρές έπιφυλάξεις γιά τήν έκδοση τών νέων ταυτοτήτων, εΐναι χρήσιμο νά κάνουμε δύο βασικές έπισημάνσεις: Πρώτον, νά δοϋμε πώς τοποθετείται τò θέμα τών ήλεκτρονικών ταυτοτήτων στή συνείδηση τών πιστών χριστιανών καί, δεύτερον, άν ύπάρχει θεσμικό πλαίσιο γιά τόν νέο ψηφιακό κόσμο πού άναπτύσσεται γύρω μας.

A. Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ

Τò θέμα τής έκδόσεως νέων ταυτοτήτων έμφανίσθηκε γιά πρώτη φορά στο προσκήνιο τò 1986 μέ τή ψήφιση νόμου (N. 1599/1986) πού προέβλεπε τήν έκδοση ταυτοτήτων ήλεκτρονικοϋ τύπου καθώς καί τήν καθιέρωση Ένιαίου Κωδικοϋ Άριθμοϋ Μητρώου (ΕΚΑΜ). Όστόσο ύπήρξαν πολλές άντιδράσεις καί ó νόμος αύτός δέν έφαρμόσθηκε. Τò ζήτημα παρακολουθοϋσε στενά καί ή Ίερà Σύνοδος, ή όποία διατύπωνε πάντοτε μέ σαφήνεια τίσ έπιφυλάξεις της. Διαβάζουμε στο σχετικό ανακοινωθέν τής Διαρκοϋς Ίερᾶς Συνόδου (8-3-1993): «Ή Ίερà Σύνοδος ήχθη έκ τής έμβριθοϋς μελέτης τοϋ όλου θέματος τών νέων ταυτοτήτων είς τήν βεβαιότητα ότι δι' αύτών... ύπάρχει ή δυνατότης μιᾶς έφιαλτικῆς άπειλῆς κατά τών άτομικών έλευθεριών τοϋ Πολίτου. Ή άπειλή αύτή καθίσταται εύκολοδιάκριτος, άν ληφθῇ ύπ' όψιν ή ύπαρξις τής ήλεκτρονικῆς λωρίδος είς τò κάτω μέρος τών νέων ταυτοτήτων, ή μέλλουσα νά περιλαμβάνη προσωπικά στοιχεία τοϋ κατόχου, άόρατα δια γυμνοϋ όφθαλμοϋ καί έπομένως άγνωστα είς τόν κάτοχον, δυνάμενα νά άναγνωσθοϋν μόνον από τὰ είδικά ήλεκτρονικά όργανα τοϋ κράτους».

Όταν έτέθη παρόμοιο θέμα «ήλεκτρονικοϋ φακελώματος» μέ άφορμή τήν επικύρωση (1997) από τήν έλληνική Βουλή τής Συνθήκης Σένγκεν, άντέδρασε σύσσωμος ó έκκλησιαστικός χῶρος μέ έπίσημα ανακοινωθέντα: Έκκλησία τής Ελλάδος, Έκκλησία τής Κρήτης, Ίερà Κοινότητα Αγίου Όρους, Ίερές Μονές, Όρθόδοξες Άδελφότητες καί Σύλλογοι, καθώς καί πλήθος εκκλησιαστικών προσωπικοτήτων¹. Ή Ίερà Σύνοδος τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, στήν Έγκύκλιο (2626/7-4-1997) πού έξέδωσε τότε, εΐχε υπερασπισθεί τò συνταγματικό δικαίωμά της «νά ένδιαφέρεται γιά τήν άκριβῆ τήρηση τών συνταγματικά κατοχυρωμένων

δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ συνόλου» καὶ εἶχε ἀπευθύνει «ἐκκληση στὴν Κυβέρνηση... νὰ μεριμνήσει γιὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν καλύτερη προστασία τοῦ ἀτόμου ἀπὸ τὴν ἠλεκτρονικὴ “ἐπεξεργασία δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτήρα”», ἐνῶ ἐπιπλέον ζητοῦσε «νὰ μὴν ἐφαρμοσθῇ γιὰ κανένα λόγο τὸ 666 σὰν κωδικὸς ἀριθμὸς στὸ νέο σύστημα ταυτοτήτων τῆς Χώρας μας... γιὰ νὰ μὴ χρειασθῇ νὰ μεταβληθῇ ἓνα τμῆμα τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ μας, ἂν μὴ ὁλόκληρος, σὲ ἀντιρρησίες συνειδήσεως».

Καὶ σὲ ἐπόμενη σχετικὴ Ἐγκύκλιό της (2641/9-2-1998) ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶχε ἐκφράσει τὶς σοβαρὲς ἐπιφυλάξεις της γιὰ τὴ Συνθήκη Σένγκεν καὶ «τὴν βάσιμη ὑπόψια, ὅτι δι’ αὐτῆς ἐπιχειρεῖται ἡ ἐπιβολὴ ὁλοκληρωτικοῦ συστήματος ἐλέγχου ἐπὶ τῆς ιδιωτικῆς ζωῆς, ποὺ προσβάλλει τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο». Στὴν ἴδια ἐγκύκλιο ἡ Ἱερὰ Σύνοδος «διακηρύσσει καὶ ὑποστηρίζει τὴν ἀνάγκη διασφαλίσεως τῆς προστασίας τῆς προσωπικότητος, τῆς ιδιωτικῆς καὶ οἰκογενειακῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἀπορρήτου της ἐπικοινωνίας».

Μελετώντας κανεῖς τὰ σχετικὰ συνοδικὰ κείμενα, θὰ μπορούσε νὰ παρατηρήσει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὡς πρὸς τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων θέτει διαρκῶς δύο ζητήματα, τὰ ὁποῖα συνοψίζονται ἄριστα ἀπὸ τὴ Διαρκῇ Ἱερὰ Σύνοδο στὸ ἀνακοινωθὲν τῆς 17ης Νοεμβρίου 2010 ποὺ ἐξεδόθη μέ ἀφορμὴ τὴν τότε σχεδιαζόμενη «Κάρτα τοῦ Πολίτη»:

«Δὲν πρέπει νὰ περιέχη κατ’ οὐδένα τρόπο, ἐμφανῇ ἢ ἀφανῇ, τὸν ἀριθμὸ 666»
«Κατ’ οὐδένα τρόπο πρέπει μὲ αὐτὴ νὰ παραβιάζονται οἱ προσωπικὲς ἐλευθερίες».
Γιὰ τὸ ἴδιο θέμα τῶν ταυτοτήτων διατύπωσαν βαρυσήμαντες θέσεις σύγχρονοι Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως ὁ ὁσιος Παΐσιος ὁ Ἀγιορείτης, ὁ ὁποῖος ζοῦσε τὴν ἐποχὴ ποὺ πρωτοεμφανίσθηκε τὸ ὄλο ζήτημα καὶ ἔγραψε ἰδιοχείρως κατόπιν προσευχῆς καὶ πληροφορίας ἀπὸ τὸν Θεὸ 2 τὸ γνωστὸ πλεόν κείμενο μὲ τίτλο «Σημεῖα τῶν καιρῶν» (1987), τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τὴν πιὸ αὐθεντικὴ τοποθέτησή του γιὰ τὸ θέμα. Στὸ κείμενο αὐτὸ ὁ θεοφόρος Ὅσιος ἀποκαλύπτει μὲ σαφήνεια ὅτι «πίσω ἀπὸ τὸ τέλειο σύστημα “κάρτας ἐξυπηρετήσεως” ἀσφαλείας κομποῦτερ, κρύβεται ἡ παγκόσμια δικτατορία, ἡ σκλαβιὰ τοῦ ἀντιχρίστου».

Σήμερα ὁ πιστὸς ὀρθόδοξος λαός, ἔχοντας συνείδηση ὅτι ὀφείλει νὰ εἶναι σὲ ἐγρήγορη σύμφωνα μὲ ὅσα διεκήρυξαν συνοδικὰ οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅσα παρέδωσαν ὡς παρακαταθήκη οἱ πνευματέμφοροι Ἅγιοί της, ἀναμένει τὴν τελικὴ τοποθέτηση τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας σύμφωνα μὲ τὸ πρόσφατο ἀνακοινωθὲν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (6-9-2023), μὲ τὸ ὁποῖο βεβαιώνει ὅτι «τὸ θέμα μελετᾶται σὲ ὅλες τὶς προεκτάσεις του καὶ θὰ παραπεμφθεῖ σὲ μελλοντικὴ ἑκτακτὴ σύγκληση τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας».

B. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΟΣΜΟ

Θεμελιώδεις αξίωμα ενός κράτους δικαίου είναι η αρχή της διάκρισης των εξουσιών οι οποίες είναι τρεις (νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική) και δεν επιτρέπεται να συγχέονται ή να συγκεντρώνονται σε ένα πρόσωπο. Καθώς τα Μέσα Ένημέρωσης (ΜΜΕ) θεωρούνται 4η εξουσία, ή οποία επίσης πρέπει να λειτουργεί ανεξάρτητα από τις άλλες τρεις, θα μπορούσαμε να παραδεχθούμε ότι ήδη αναδύεται και μια 5η εξουσία, ή ψηφιακή πληροφορία – πηγή γιγαντιαίων εσόδων για τους σύγχρονους μεγιστάνες του πλούτου – της οποίας η διαχείριση όπωσδήποτε πρέπει να τεθεί σε κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο ώστε να προστατευθούν και οι πολίτες ως άτομα και συλλογικά οι κοινωνίες και η δημοκρατία. Ήδη στις δυτικές προηγμένες χώρες, ιδιαίτερα στην Αμερική, η 5η εξουσία φαίνεται να αποκτά δυσανάλογα μεγάλη δύναμη αφού π.χ. για μεγάλο χρονικό διάστημα απέκλεισε τον τ. Πρόεδρο των ΗΠΑ (Τράμπ) από τα κοινωνικά δίκτυα.

Όπωσδήποτε οι σύγχρονες ψηφιακές εφαρμογές, που εξελίσσονται διαρκώς, προσφέρουν στον κάθε πολίτη εξαιρετικές δυνατότητες που διευκολύνουν τη ζωή του και αποτελούν για την Πολιτεία σημαντικά εργαλεία, τα οποία συμβάλλουν καθοριστικά στην κατάργηση της γραφειοκρατίας, την πάταξη της φοροδιαφυγής, τον έντοπισμό κάθε είδους παραβατικότητας. Την ίδια στιγμή όμως τα πλέον ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα των πολιτών συγκεντρώνονται σε βάσεις δεδομένων, για τις οποίες μπορούν να τεθούν καίρια ερωτήματα: Σε ποιόν ανήκουν, ποιος έχει πρόσβαση, με ποιό τρόπο και με ποιά διαβάθμιση γίνεται ή διαχείριση της ψηφιακής πληροφορίας κ.ο.κ.

Είναι φανερό ότι χρειάζεται κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, προσαρμοσμένο στις συνθήκες που δημιουργεί ο σύγχρονος ψηφιακός κόσμος, το οποίο να έγγυαται τη σύννομη χρήση όλων αυτών των ψηφιακών μέσων. Ο Νόμος – και το Σύνταγμα – πρέπει να προστατεύει τους πολίτες από την κατάχρηση της ψηφιακής πληροφορίας (π.χ. διακρίσεις των πολιτών σε κατηγορίες, κοινωνικός αποκλεισμός, υπόκλοπη στοιχείων για εμπορικούς λόγους κλπ). Ο σύγχρονος τεχνοκρατικός πολιτισμός οφείλει να σεβασθεί την αξία του ανθρώπου και την ελευθερία του και να διατηρεί πάντα ανοικτούς μη ψηφιακούς δρόμους κοινωνικής δραστηριότητας και ελεύθερης ύπαρξης, ώστε να μην φθάσει ο άνθρωπος στο σημείο να αυτοπαγιδευθεί (πρβλ. τα ήθικα διλήμματα που προκαλεί ή ιλιγγιώδης ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης).

Γ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ

Έπειτα από τις ανωτέρω έπισημάνσεις καὶ ἐξετάζοντας τὰ ὅσα ἔχουν ἀνακοινωθεῖ σχετικά μὲ τὴν ἔκδοση τῶν νέων Δελτίων Ταυτοτήτων (ID-1), ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε πρωτίστως ὅτι οἱ νέες ταυτότητες δὲν φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιχρίστου ἢ τὸν ἀριθμὸ 666 καὶ συνεπῶς δὲν τίθεται θέμα ἄρνησης τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν παραλαβὴ τους. Ὡστόσο ἀκόμα κι ἂν δὲν τίθεται πρὸς τὸ παρὸν ζήτημα ὁμολογίας πίστεως, τίθεται ὅμως θέμα προσωπικῆς ἐλευθερίας, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐρωτήματα ποὺ δημιουργοῦν σοβαρὲς ἐπιφυλάξεις:

1. Γιατί συλλέγονται τὰ προσωπικά μας βιομετρικά στοιχεῖα;

Βιομετρικὰ στοιχεῖα ὀνομάζονται τὰ μοναδικά, μετρήσιμα, φυσικὰ γνωρίσματα ἐνδὸς ἀτόμου (π.χ. φωτογραφία προσώπου, δακτυλικά ἀποτυπώματα, ἱριδα ματιοῦ, ὕψος), τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται προκειμένου νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἡ ταυτότητά του³. Ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ συλλέγονται τὰ βιομετρικά μας δεδομένα;

Ὅταν τὸ ἔτος 2000, κατόπιν ὁδηγίας τῆς Ἀρχῆς Προστασίας Προσωπικῶν Δεδομένων, εἶχε ἀπαλειφθεῖ τὸ θρήσκευμα ἀπὸ τὶς ταυτότητες, ἡ ἴδια Ἀρχὴ εἶχε ἐπίσης ἀποφασίσει ὅτι οἱ Ἀρχὲς δὲν θὰ πρέπει νὰ συλλέγουν, νὰ ἀναγράφουν ἢ νὰ ἐπεξεργάζονται προσωπικά στοιχεῖα ὅπως εἶναι τὸ δακτυλικὸ ἀποτύπωμα. Μάλιστα συμπλήρωνε στὴν ἀπόφαση ὅτι «ἡ Ἀρχὴ σὲ περίπτωση μὴ συμμόρφωσης θὰ ἐπανέλθει...». Πράγματι τότε, μαζὶ μὲ τὴν ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευάματος καταργήθηκε καὶ τὸ δακτυλικὸ ἀποτύπωμα ἀπὸ τὶς ταυτότητες.

Ύστερα ἀπὸ μερικὰ χρόνια ἄρχισαν νὰ ἐκδίδονται διαβατήρια μὲ βιομετρικὰ στοιχεῖα. Ἡ Ἀρχὴ Προστασίας Προσωπικῶν Δεδομένων στὴν περίπτωση αὐτὴ δὲν ἀντέδρασε.

Σήμερα στὶς νέες ταυτότητες ἀποθηκεύονται ψηφιακὰ τὰ βιομετρικά δεδομένα μας (φωτογραφία, 2 δακτυλικά ἀποτυπώματα, ὕψος) καὶ δημιουργεῖται ἔτσι πανελλήνιο ἀρχεῖο βιομετρικῶν καὶ προσωπικῶν δεδομένων, στὸ ὁποῖο θὰ ἔχει ἄμεση πρόσβαση καὶ ἡ ἐταιρεία ποὺ ἀνέλαβε τὴν ἔκδοση τῶν ταυτοτήτων. Ὡστόσο ἡ Ἀρχὴ Προστασίας Προσωπικῶν Δεδομένων, ποὺ ἔδειξε ὑπερβολικὴ εὐαισθησία γιὰ νὰ ἀπαλειφθεῖ τὸ θρήσκευμα ἀπὸ τὶς ταυτότητες ὡς εὐαίσθητο προσωπικὸ δεδομένο, τηρεῖ ἀπόλυτη σιωπὴ γιὰ τὴν καταγραφὴ τῶν βιομετρικῶν μας δεδομένων, ἐνῶ τώρα ὁ κίνδυνος εἶναι πραγματικὸς καὶ μεγάλος.

Εὐστοχα σημειώνει κάποιος νομικός: «Τὸ 2000, ἐκσυγχρονισμὸς στὴν Ἑλλάδα σήμαινε τὴν ἀπάλειψη τοῦ θρησκευάματος καὶ τοῦ δακτυλικοῦ ἀποτυπώματος ἀπὸ τὶς ταυτότητες ὡς μέσο προστασίας τῶν προσωπικῶν δεδομένων καὶ ὑπεράσπισης τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου. Εἴκοσι χρόνια μετὰ, ... “ἐκσυγχρονισμὸς” σημαίνει τὴν

υποχρεωτική αποδοχή σήμανσης τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ λάβει ἓνας πολίτης δελτίο ταυτότητας»⁴.

Μᾶς προβληματίζει ἔντονα ἡ δημιουργία μιᾶς κεντρικῆς βάσης τυποποιημένων βιομετρικῶν δεδομένων ὅλων τῶν πολιτῶν καὶ ἀναρωτιόμαστε: Γιατί θὰ πρέπει νὰ ἀποθηκεύονται ψηφιακὰ τὰ βιομετρικὰ χαρακτηριστικὰ κάθε πολίτη; Δὲν ἀρκοῦσε ἡ φωτογραφία πάνω στὴν ταυτότητα, ὅπως ὑπῆρχε μέχρι τώρα, γιὰ τὴν ταυτοποίησή του;... Εἶναι ἄλλο πράγμα νὰ ἐκτυπώνονται βιομετρικὰ δεδομένα μόνο στὴν ταυτότητα (στὴν ἔντυπη ἔκδοση ποὺ εἴχαμε μέχρι τώρα) καὶ ἄλλο πράγμα νὰ διατηροῦνται ψηφιακὰ τὰ βιομετρικὰ δεδομένα σὲ κεντρικοὺς ὑπολογιστὲς (servers). Εἶναι ἄλλο πράγμα νὰ συλλέγεις βιομετρικὰ δεδομένα ἀπὸ κάποιους προαιρετικὰ καὶ περιστάσιακὰ (ὅπως συμβαίνει ἤδη μὲ τὸ διαβατήριό) καὶ ἄλλο πράγμα νὰ συλλέγονται βιομετρικὰ δεδομένα ἀπὸ ὅλους ὑποχρεωτικά. Καὶ ἀκόμη εἶναι ἄλλο πράγμα νὰ ἔχεις τὰ δεδομένα διάσπαρτα ἀπὸ διαφορετικὲς πηγές καὶ ἄλλο πράγμα νὰ τὰ ἔχεις τυποποιημένα καὶ δομημένα σὲ μιὰ κεντρικὴ βάση δεδομένων. Μήπως τελικὰ τὸ ὅλο ἐγχείρημα γιὰ τὴν ἔκδοση νέων ταυτοτήτων μὲ βιομετρικὰ δεδομένα εἶναι ἡ ἀρχὴ γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς παγκόσμιου ἀρχείου ὅλων τῶν πολιτῶν σὲ ψηφιακὴ μορφή;

2. Εἶναι παντοῦ ὑποχρεωτικὲς οἱ ταυτότητες;

Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὄχι. Ὑπάρχουν πολλὲς προηγμένες χῶρες στὸν κόσμο (Ἀγγλία, Ἑνωμένες Πολιτεῖες, Αὐστραλία, Καναδᾶς, Ἰαπωνία κλπ)⁵ ποὺ δὲν ὑποχρεώνουν τοὺς πολίτες νὰ ἔχουν ταυτότητα, ἀλλὰ ἀποδέχονται ὡς πιστοποιητικὰ ταυτοποίησης καὶ ἄλλα δημόσια ἔγγραφα. Γιὰ παράδειγμα, στὴν Ἀγγλία οἱ πολίτες χρησιμοποιοῦν βιομετρικὰ/ἠλεκτρονικὰ διαβατήρια -προαιρετικὰ- καὶ διπλώματα ὁδήγησης γιὰ τὴν ταυτοποίησή τους.

Ὅπωςδήποτε οἱ χῶρες ποὺ ἐφαρμόζουν τὴ συνθήκη Σένγκεν ἔχουν ὑποχρέωση νὰ τηροῦν κάποιες διαδικασίες ταυτοποίησης, ὥστε ἡ ἐλεύθερη διακίνηση τῶν πολιτῶν μεταξὺ τῶν χωρῶν αὐτῶν νὰ εἶναι ἀσφαλής. Ὅστοςο ὑπάρχουν ἐναλλακτικοὶ τρόποι γιὰ νὰ ταυτοποιοῦνται οἱ πολίτες καὶ τοὺς ὁποίους χρησιμοποιοῦν χῶρες ποὺ ἀνήκουν στὴ ζώνη Σένγκεν (π.χ. Αὐστρία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία) χωρὶς νὰ ἐπιβάλλουν ὑποχρεωτικὰ τὴν ταυτότητα⁶. Ὑπάρχουν ἐπίσης χῶρες ποὺ ἀντιδροῦν στὶς ψηφιακὲς ταυτότητες, ὅπως π.χ. ἡ Ἑλβετία, ὅπου οἱ πολίτες σὲ δημοψήφισμα (Μάρτιος 2021) καταψήφισαν νομοσχέδιο ποὺ ἀφοροῦσε τὴ δημιουργία ἑνὸς ἐθνικοῦ συστήματος ψηφιακῆς ταυτότητας, καθὼς θεώρησαν ὅτι δὲν ὑπῆρχαν ἐπαρκεῖς ἐγγυήσεις γιὰ τὴν προστασία τῶν προσωπικῶν τους δεδομένων.

Μὲ τὸν ὑπ' ἀριθ. 2019/1157 Κανονισμὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου⁷ καὶ τοῦ

Συμβουλίου της Ε.Ε. της 20ής Ιουνίου 2019 καθιερώνεται ή υποχρέωση των κρατών - μελών να εκδίδουν ασφαλή ταξιδιωτικά έγγραφα και έγγραφα ταυτότητας που θα περιλαμβάνουν συγκεκριμένα πρότυπα ασφαλείας και βιομετρικά δεδομένα, για λόγους καταπολέμησης της απάτης και της πλαστογράφησης των εγγράφων ταυτότητας. Ωστόσο ο ίδιος ευρωπαϊκός Κανονισμός θεσπίζει την υποχρέωση των κρατών να αποδέχονται - με τρόπο που δεν προκαλεί κοινωνικές διακρίσεις εις βάρος των πολιτών - για λόγους ταυτοποίησης και μη ταξιδιωτικά έγγραφα, όπως είναι ή άδεια οδήγησης (Άριθμός 12 του Κειμένου των Συμπερασμάτων). Έπομένως, κατά μείζονα λόγο, και τα ισχύοντα δελτία αστυνομικής ταυτότητας ως κρατικά έγγραφα διατηρούν την ισχύ τους - ως νόμιμα έγγραφα ταυτοποίησης - και μπορούν να επέχουν έναντι των τρίτων θέση απόδειξης της ταυτότητας του κατόχου.

Ποιός ο λόγος λοιπόν να είναι υποχρεωτικές οι νέες ταυτότητες; Γιατί να μην δοθεί στους πολίτες το δικαίωμα να διατηρήσουν τις ταυτότητες παλαιού τύπου ή άλλα δημόσια έγγραφα που θεωρούνται έγκυρα για την ταυτοποίησή τους;

3. Η νέα ταυτότητα θα είναι μέσο ταυτοποίησης ή κάρτα ψηφιακών υπηρεσιών;

Η Κυβέρνηση με Κοινή Υπουργική Απόφαση (8200/0-297647/10-4-2018) θέλησε να προσθέσει στη νέου τύπου ταυτότητα δυνατότητες συναλλαγής με τις Υπηρεσίες της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Ωστόσο το Συμβούλιο της Επικρατείας με την υπ' αριθ. 2388/2019 απόφαση του Δ' Τμήματος ακύρωσε την εν λόγω ΚΥΑ ως προς την διάταξη αυτή, καθώς διαπίστωσε έλλειμμα ως προς το νομοθετικό πλαίσιο για τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, οι οποίες «έχουν εύρύτατο περιεχόμενο». Στην ίδια απόφαση το ΣτΕ κρίνει ότι δεν νομιμοποιείται το κράτος να συλλέγει στοιχεία τα οποία «δεν είναι κρίσιμα για την απόδειξη της ταυτότητας των Ελλήνων πολιτών». Είναι σαφές ότι το ΣτΕ θεωρεί την ταυτότητα αποκλειστικά και μόνο μέσο ταυτοποίησης του κατόχου της και σε καμία περίπτωση κάρτα άσκησης δικαιωμάτων.

Παρά ταύτα η Κυβέρνηση δεν φαίνεται να έχει συμμορφωθεί με την απόφαση του ΣτΕ, καθώς στην τελευταία τροποποίηση της ως άνω ΚΥΑ (ΦΕΚ Τεύχος Β 824/17-2-2023) αναφέρει ότι «θα δύναται να αποθηκευθούν τα στοιχεία που απαιτούνται για τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, εάν αποφασισθεί να συμπεριληφθούν στο εν λόγω μέσο», χωρίς όμως να ορίζει αν τελικά θα αποθηκευθούν άλλα στοιχεία, ποια είναι αυτά τα στοιχεία και ποιες οι Υπηρεσίες που θα εξυπηρετούν. Συνεπώς η χρήση του νέου τύπου ταυτότητας ως κάρτας συναλλαγής με τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης δεν είναι νομικά κατοχυρωμένη, όλη δε αυτή η ασάφεια κλονίζει την εμπιστοσύνη των πολιτών, καθώς αυτή η

έπαγγελόμενη διευκόλυνση δημιουργεί προϋποθέσεις για τη συστηματική παρακολούθηση όλου του φάσματος της κοινωνικής και ιδιωτικής ζωής.

Και ενώ δεν υπάρχει σαφές νομικό πλαίσιο, είναι ολοφάνερο ότι προωθείται το «ψηφιακό πορτοφόλι», το οποίο θα αποτελεί το «κλειδί» για όλες τις συναλλαγές των πολιτών με δημόσιες υπηρεσίες, Τράπεζες, καταστήματα κλπ. Πριν από ένα χρόνο (14-6-2022) ο τότε Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης ανακοινώνοντας τη δυνατότητα για κάθε πολίτη να έχει ψηφιακά την ταυτότητα και το δίπλωμα οδήγησης στην εφαρμογή gov.gr Wallet, δήλωνε: «Η ταυτότητα είναι ένα μέσο ταυτοποίησης στον φυσικό κόσμο, ή πιο ουσιαστική ταυτότητα είναι ή ταυτότητα που έχουμε για τις ψηφιακές υπηρεσίες. Όλα γίνονται ψηφιακά πλέον»⁸. Συνεπώς ή νέου τύπου ταυτότητα αποτελεί μόνο το πρώτο βήμα σε μια πορεία που οδηγεί σε πλήρη έλεγχο των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων των πολιτών.

* * *

Οι νέες ταυτότητες φαινομενικά συνεπάγονται τεράστιες εύκολιες και για τους πολίτες και για την κυβέρνηση. Ωστόσο στο βωμό των ανέσεων και των εύκολιών θυσιάζονται οι προσωπικές μας ελευθερίες και το δικαίωμά μας στην ιδιωτικότητα. Το χειρότερο όμως είναι ότι αυτά τα έχουμε οι ίδιοι άπεμπολήσει στο βαθμό που ήδη έχουμε παραδοθεί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε πολλές άλλες εφαρμογές του κινητού τηλεφώνου μας που χρησιμοποιούμε είτε για την εξυπηρέτησή μας είτε για την ενημέρωση ή την ψυχαγωγία μας, παρέχοντας ως αντάλλαγμα ένα τεράστιο όγκο των πιο ευαίσθητων και προσωπικών δεδομένων μας.

Είναι καιρός να τοποθετηθούμε υπεύθυνα και να διαφυλάξουμε το θεόσδοτο δώρο της ελευθερίας μας. Οι νέες ταυτότητες αποτελούν ένα ακόμη βήμα που μπορεί να οδηγήσει στον τέλει ολοκληρωτισμό. Προετοιμάζουν την υποδομή μιας παγκόσμιας δικτατορίας, ή οποία παραπέμπει σε παρόμοιο σύστημα με αυτό που περιγράφεται στην Αποκάλυψη του Ιωάννου, όταν κανείς δεν θα μπορεί να αγοράζει ή να πουλά κάτι παρά μόνο αν θα έχει τη σφραγίδα και το χάραγμα του θηρίου· «ήνα μή τις δύνηται αγοράσαι ή πωλήσαι εί μή ό έχων το χάραγμα, το όνομα του θηρίου ή τον αριθμόν του ονόματος αυτού» (ιγ' 16-17).

Άς μην βιαστούμε λοιπόν να παραλάβουμε τις νέες ταυτότητες. Άς διαμαρτυρηθούμε προς κάθε κατεύθυνση ώστε να μην επιβληθούν υποχρεωτικά. Παράλληλα, αν θέλουμε να υπερασπισθούμε πραγματικά την ελευθερία και την ιδιωτικότητά μας, ας μην περιορισθούμε στο να αρνηθούμε τις νέες ταυτότητες. Άς μάθουμε να ζούμε με «ψηφιακή έγκράτεια», δηλαδή χρησιμοποιώντας τις σύγχρονες ψηφιακές εφαρμογές στο βαθμό που μάς είναι απαραίτητες. Είναι καλό

νὰ συνηθίζουμε στὴν ἰδέα ὅτι μπορεῖ κάποτε νὰ μᾶς ἀπαγορευθεῖ ἡ πρόσβαση σ' αὐτές. Μπορεῖ κάποτε νὰ χρειασθεῖ νὰ ἀπαρνηθοῦμε ὅλες αὐτές τὶς διευκολύνσεις προκειμένου νὰ μὴν ἀρνηθοῦμε τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό. Ἐὰς ἔχουμε τὴν «καλὴ ἀνησυχία», ποὺ ἔλεγε ὁ ἅγιος Παΐσιος, ὥστε νὰ μᾶς προβληματίζουν τὰ γεγονότα καὶ νὰ γίνονται ὅλα αὐτὰ ἀφορμὴ γιὰ βαθύτερη μετάνοια καὶ ἐντονότερο πνευματικὸ ἀγῶνα πάνω στὴ στέρηση βάσις τῆς πίστεως ποὺ θὰ μᾶς τονώνει καὶ θὰ μᾶς κάνει «νὰ νιώθουμε θεϊκὴ παρηγοριά». Ἐὰς καλλιεργοῦμε τὸ ἀσκητικὸ καὶ μαρτυρικὸ φρόνημα ὅχι ἀπλὰ γιὰ νὰ ἐπιβιώσουμε στοὺς δύσκολους καιροὺς, ἀλλὰ γιὰ νὰ μείνουμε σταθεροὶ στὴν πίστη μας καὶ ἀσφαλεῖς μέσα στὴν ἀγία Κιβωτὸ τῆς Ἐκκλησίας μας.

-ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ-

¹ Βλ. συλλογὴ ὅλων τῶν σχετικῶν κειμένων στό: «ἐν Συνειδήσει», ἑκτακτὴ ἔκδοση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου Μετεώρου, Αὐγούστος 1997.

² Ἀγ. Παΐσιου Ἀγιορείτου, ΛΟΓΟΙ Β' «Πνευματικὴ Ἀφύπνιση», σελ. 103

³ <https://www.passport.gov.gr/e-passport/biometrics.html>

⁴ Θανάσης Καμπαγιάννης, δικηγόρος, στό: <https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/gia-tis-nees-taftothtes/>

⁵ https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b1/National_ID_card_policy.svg, https://en.wikipedia.org/wiki/Identity_document

⁶ Ὁ.π.

⁷ Γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐπεξεργασίας τῶν δακτυλικῶν ἀποτυπωμάτων καὶ ἐν γένει γιὰ τὴ νομιμότητα τοῦ Κανονισμοῦ 2019/1157 τῆς ΕΕ ἐκκρεμεῖ ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως (ΔΕΕ) κατόπιν προδικαστικοῦ ἐρωτήματος γερμανικοῦ Πρωτοδικείου, στό ὁποῖο προσέφυγε Γερμανὸς πολίτης ποὺ δὲν ἐπιθυμοῦσε νὰ δακτυλοσκοπηθεῖ! Βλ. Ὑπόθεση C-61/22 RL κατὰ Landeshauptstadt Wiesbaden, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=275040&pageIndex=0&>

8

<https://www.ethnos.gr/greece/article/212170/pierrakakhsstakinhtathlefonoaitaytothteskaita>